

پژوهشکده علوم ارتباطات

عنوان نشست: بررسی ساختار و محتوای سریال مستند «انقلاب ۵۷» در شبکه
من و تو

شناسنامه نشست	
پژوهشکده ارتباطات	واحد برگزار کننده نشست:
دکتر محمد مهدی فرقانی (عضو هیئت علمی دانشگاه علامه طباطبائی)	مسئول نشست:
۱۳۹۳/۱۲/۲۰	تاریخ برگزاری نشست:
دکتر محمد مهدی فرقانی	اعضای هیأت علمی:
آقای حسین دهباشی (پژوهشگر تاریخی و مسئول تاریخ شفاهی کتابخانه ملی)؛ آقای علیرضا خوشرو (پژوهشگر حوزه رسانه)	نمایندگان دستگاه‌های اجرایی مرتبط:
بررسی ساختار و محتوای سریال مستند «انقلاب ۵۷» در شبکه من و تو	مسأله محوری نشست:
وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، سازمان صدا و سیما	سازمان‌های هدف توصیه سیاستی:

«انقلاب ۵۷» عنوان مستندی است که شبکه «من و تو» درباره چگونگی و علل وقوع انقلاب اسلامی ساخته است. در این مستند با نشان دادن تصاویری از برخی کلان‌شهرها و به‌طور خاص، برخی خیابان‌های شهر تهران، جاده‌سازی‌ها، راه‌اندازی کارخانه‌های صنعتی و تأسیس دانشگاه‌ها و مراکز فرهنگی سعی کرد مخاطبان را متوجه رشد همه‌جانبه ایران و رضایت مردم، در دهه ۱۳۵۰ از رژیم شاهنشاهی کند و فعالیت معترضان را به سبک آشوب و تعرض به اموال عمومی نشان دهد. مستندی که تصاویر کمتر دیده‌شده‌اش آن‌قدر جذابیت دارد که مخاطب را با داستان خود همراه کند و امکان قضاوت صحیح، در مورد وقایع تاریخی را از او سلب کند. این مستند، هم به علت استفاده از تصاویر دیده‌نشده مخاطب ایرانی و هم به لحاظ به کارگیری تکنیک «قاب‌بندی» در انتخاب، حذف وقایع و رخدادها بیش از برنامه‌های تولیدشده در داخل برای مخاطب جذابیت و درعین حال بدآموزی داشته است.

گزاره اصلی مطرح‌شده کارشناسان در این نشست، به شرح ذیل است:

۱. از آنجا که در عصر کنونی که فضای رقابت رسانه‌ای نیز حکم‌فرماست، هیچ محصول رسانه‌ای را نمی‌توان مطلقاً کذب یا کاملاً مطابق حقایق و وقایع روی داده دانست. لزوم ارتقای سطح سواد رسانه‌ای مخاطب برای تشخیص خوب از بد و درست از نادرست ضروری‌تر از همیشه به نظر می‌رسد.

۲. این‌گونه مستندها بی‌تردید در فضای خلأ اطلاعاتی مخاطب که به جهت پرداخت نامناسب و ناکافی رسانه‌های داخلی به وجود آمده، شکل می‌گیرند و دیده می‌شوند. لازم است متصدیان نظام جمهوری اسلامی، با اتکا به حقایق تاریخی و با استناد به اصل روایت شفاف، صریح و بی‌طرفانه، وقایع دوران انقلاب اسلامی را برای مخاطبان نسل نوجوان و جوان شرح دهند تا ناگفته‌ای برای این نسل باقی نماند که بیگانگان بخواهند از این فرصت در راستای اهداف سیاسی خود بهره گیرند.

۳. بسیاری از حقایق انقلاب را که تاکنون در آرشیو صدا و سیما مانده و از مردم پنهان است، می‌توان در قالب برنامه‌های خوش‌ساخت و جذاب به مردم عرضه کرد. این ضعف تکنیکی در تشخیص اشتباه ماست که میدان جولان‌دهی رسانه‌های برون‌مرزی را فراهم می‌سازد.

توصیه‌های سیاستی

مجموعه موضوعات پیشنهادی برای برنامه‌سازی مستند، نمایشی، تدوین و نشر مقالات و کتب تاریخی و مستند به شرح ذیل است:

۱. تحلیل و بررسی وضعیت گروه‌های سیاسی مخالف شاه در دهه ۵۰ و سهم و نقش هر یک از این گروه‌ها در پیروزی انقلاب اسلامی؛
۲. نقد و بررسی برنامه‌های توسعه اقتصادی شاه، مانند: توسعه نامتوازن، اقتصاد وابسته، اقتصاد کاملاً دولتی، فساد اقتصادی، افزایش اختلاف طبقاتی، فقر، فساد و تبعیض؛
۳. تحلیل و بررسی دقیق و مستند وضعیت فرهنگی، اقتصادی، اجتماعی و سیاسی ایران در دوران پهلوی و مقایسه آن با وضعیت پس از انقلاب اسلامی؛
۴. تبیین دقیق و مستند میزان دقیق میزان درآمدهای نفتی پیش از انقلاب، به‌ویژه پس از شوک نفتی سال ۵۵-۵۴ و نحوه مصرف این درآمدها؛
۵. تبیین دلایل مخالفت امام (ره) با انقلاب سفید و لایحه انجمن‌های ایالتی و ولایتی، مانند اصلاحات ارضی، حق رأی زنان و غیره؛
۶. تحلیل و بررسی نقش گوناگون جامعه مانند روحانیون، بازاریان، دانشجویان مسلمان و چپ، در پیروزی انقلاب اسلامی؛
۷. تحلیل و بررسی دلایل و انگیزه‌های تظاهرات دانشجویی سال ۵۷؛
۸. تحلیل و بررسی دلایل و انگیزه‌های اعتصابات کارگران و کارمندان؛
۹. تحلیل و بررسی دیدگاه امام درباره زنان، حجاب و غیره، قبل و از بعد از پیروزی انقلاب؛
۱۰. تحلیل و بررسی دقیق اهداف، آثار و پیامدهای انقلاب اسلامی؛
۱۱. تحلیل و بررسی وضعیت احزاب سیاسی در دوران شاه؛
۱۲. تحلیل و بررسی ارتباط شاه با اعراب و اسرائیل؛
۱۳. تحلیل و بررسی ارتباط شاه با امریکا، انگلیس و شوروی؛
۱۴. تحلیل و بررسی سیاست‌های نظامی شاه و اهداف او از خریدهای تسلیحاتی گسترده؛

۱۵. تحلیل جایگاه رسانه‌ها به‌ویژه در رادیو و تلویزیون در جامعه امروز ایران؛
۱۶. مخاطب‌شناسی و تحلیل مخاطب رادیو و تلویزیون جمهوری اسلامی و انگیزه و ضدانگیزه‌ها برای گرایش به شبکه‌های برون‌مرزی؛
۱۷. تحلیل و ارزیابی میزان اعتماد مخاطبان به صدا و سیما و رابطه آن برای اعتماد به دولت.